

MUNICIPIUL REȘIȚA

PLAN INTEGRAT DE DEZVOLTARE URBANĂ -SINTEZĂ-

Programul Operational Regional 2007-2013

Axa prioritar 1 : Sprijinirea dezvoltarii durabile a oraselor – poli urbani de crestere

Domeniul major de interventie 1.1: Planuri integrate de dezvoltare urbana

Sub-domeniul: Centre urbane

Martie 2009

PROGRAMUL OPERATIONAL REGIONAL, INFORMATII GENERALE

Programul Operațional Regional (POR) este documentul strategic care implementează elemente ale Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională din cadrul Planului Național de Dezvoltare (PND) și contribuie, alături de celelalte programe operaționale (e.g. Programul Operațional Sectorial Infrastructura de Transport, Programul Operațional Sectorial Creșterea competitivității economice), la realizarea obiectivului Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională și al Cadrului Național Strategic de Referință, respectiv **diminuarea disparităților de dezvoltare economică și socială** dintre România și media dezvoltării statelor membre ale UE.

Obiectivul strategic al POR constă în sprijinirea unei dezvoltări economice, sociale, durabile și echilibrate teritorial, a tuturor regiunilor României, potrivit nevoilor și resurselor specifice, cu accent pe sprijinirea dezvoltării durabile a polilor urbani de creștere, îmbunătățirea mediului de afaceri și a infrastructurii de bază, pentru a face din regiunile României, în special cele mai slab dezvoltate, locuri atractive pentru investiții.

Obiectivul strategic al programului regional se va realiza printr-o alocare a fondurilor diferențiată pe regiuni, în funcție de gradul de dezvoltare a acestora și printr-o strânsă coordonare cu acțiunile realizate în cadrul celorlalte Programe Operaționale.

În concordanță cu Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Planului Național de Dezvoltare, POR va da prioritate regiunilor rămase în urmă și zonelor mai puțin dezvoltate din cadrul regiunilor mai prospere. În același timp, o atenție deosebită se va acorda sprijinirii dezvoltării durabile a orașelor - poli de creștere, care pot contribui la o dezvoltare policentrică a teritoriului României.

Pentru atingerea obiectivului general al dezvoltării regionale, strategia vizează atingerea următoarelor **obiective specifice**:

- ✓ Creșterea rolului economic și social al centrelor urbane, printr-o abordare policentrică, pentru a stimula o dezvoltare mai echilibrată a regiunilor
- ✓ Îmbunătățirea accesibilității regiunilor și în special a accesibilității centrelor urbane și a legăturilor lor cu ariile înconjurătoare
- ✓ Creșterea calității infrastructurii sociale a regiunilor
- ✓ Creșterea competitivității regiunilor ca locații pentru afaceri
- ✓ Creșterea contribuției turismului la dezvoltarea regiunilor.

Implementarea acestui program va conduce, în ultimă instanță, la diminuarea disparităților interregionale precum și a disparităților în interiorul regiunilor, între mediul urban și rural, între centrele urbane și arealele adiacente, iar în cadrul orașelor, între zonele atractive pentru investitori și cele neattractive, printr-o mai bună utilizare a sinergiilor regionale.

În cadrul Programului Operational pentru Dezvoltare Regională este prevăzută o prioritate – Axa Prioritară 1 - de sprijinire a dezvoltării durabile a orașelor / potențiale poli de creștere. POR va finanța, în cadrul Axei Prioritare 1, un număr de Planuri Integrate de Dezvoltare Urbană.

Această axă prioritară are ca scop creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă, prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor

urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și prin dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului.

Pentru a contribui la o dezvoltare teritorială echilibrată a țării și pentru a evita creșterea disparităților interne, investițiile vor fi concentrate în acele orașe care acționează ca poli regionali și/ sau locali de creștere și iradiază dezvoltare în zonele adiacente, acordând prioritate polilor de creștere localizați în regiunile și județele cu un nivel de dezvoltare mai scăzut în termeni de PIB și șomaj.

În cadrul Axei prioritare 1 există un singur domeniu major de intervenție:

1.1. Planuri integrate de dezvoltare urbană

În cadrul acestui domeniu major de intervenție sunt prevăzute trei sub-domenii, în funcție de tipul beneficiarilor de finanțare nerambursabilă, respectiv:

- **poli de creștere**, reprezentați de șapte mari centre urbane (Iași, Constanța, Ploiești, Craiova, Timișoara, Cluj-Napoca și Brașov) și arealele de influență ale acestora,
- **poli de dezvoltare urbană**, reprezentați de municipiile Arad, Baia Mare, Bacău, Brăila, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu-Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Târgu Mureș.

Polii de creștere și polii de dezvoltare urbană au fost desemnați prin HG nr.998/2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională¹, cu modificările și completările ulterioare.

- **centre urbane**, reprezentați de orașe/municipii cu peste 10.000 de locuitori, altele decât polii de creștere și polii de dezvoltare urbană.

Domeniul major de intervenție 1.1 – „Planuri integrate de dezvoltare urbană”

Obiectivul acestui domeniu major de intervenție îl reprezintă – conform Programului Operațional Regional - creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă în orașe, prin reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și prin dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului.

Avantajul unei abordări integrate a problemelor economice, sociale și de mediu din zonele urbane degradate constă în faptul că se pot rezolva simultan o serie de probleme între care există relații de interdependență și care afectează atât zona urbană cât și arealele adiacente. Din acest motiv, prin Programul Operațional Regional s-a prevăzut că, în cadrul acestei axe prioritare, vor fi finanțate planuri integrate de dezvoltare urbană pe termen mediu sau lung, având ca scop regenerarea arealelor urbane (“zone de acțiune urbană”²), clar delimitate spațial în cadrul orașelor. Implementarea acestor planuri integrate va avea impact atât asupra dezvoltării de ansamblu a orașului, cât și a zonei înconjurătoare.

Aceste planuri integrate vor fi implementate prin proiecte de reabilitare a infrastructurii urbane degradate, de dezvoltare a activităților antreprenoriale pentru ocuparea forței de muncă, precum și acțiuni de reabilitare a infrastructurii sociale și îmbunătățirea serviciilor sociale. În acest context, planurile integrate de dezvoltare și regenerare urbană vor contribui la atingerea obiectivului specific al POR, anume creșterea rolului economic și social al orașelor, prin aplicarea unei abordări policentrice pentru o dezvoltare mai echilibrată a regiunilor, în concordanță cu obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională și Cadrului Național

Strategie de Referință, precum și cu Orientările Strategice Comunitare pentru actuala perioadă de programare 2007-2013.

Astfel, în cadrul acestei Axe prioritare se vor finanța, pe baza unor planuri integrate de dezvoltare, proiecte promovate de **poli de creștere** - alcătuiți dintr-un mare centru urban și zona sa de influență (areal de antrenare), **poli de dezvoltare urbană** – reprezentați de 13 orașe/municipii, și **centre urbane** - reprezentate de orașe/municipii cu peste 10.000 locuitori, altele decât polii de creștere și polii de dezvoltare urbană.

În cazul orașelor/municipiilor - centre urbane, planul integrat de dezvoltare urbană este un document de planificare a dezvoltării de mică anvergură, **limitat la zona de acțiune urbană identificată**.

Proiectele individuale, incluse în planurile integrate de dezvoltare urbană ce vor fi finanțate prin intermediul Axei prioritare 1, domeniul major de intervenție 1.1 al POR trebuie să se încadreze în următoarele categorii de operațiuni și activități eligibile:

- a) reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv transportul urban;
- b) dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri;
- c) reabilitarea infrastructurii sociale.

Planul integrat trebuie să cuprindă minim două proiecte din categorii diferite de operațiuni dintre care unul trebuie să privească obligatoriu reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv transportul urban

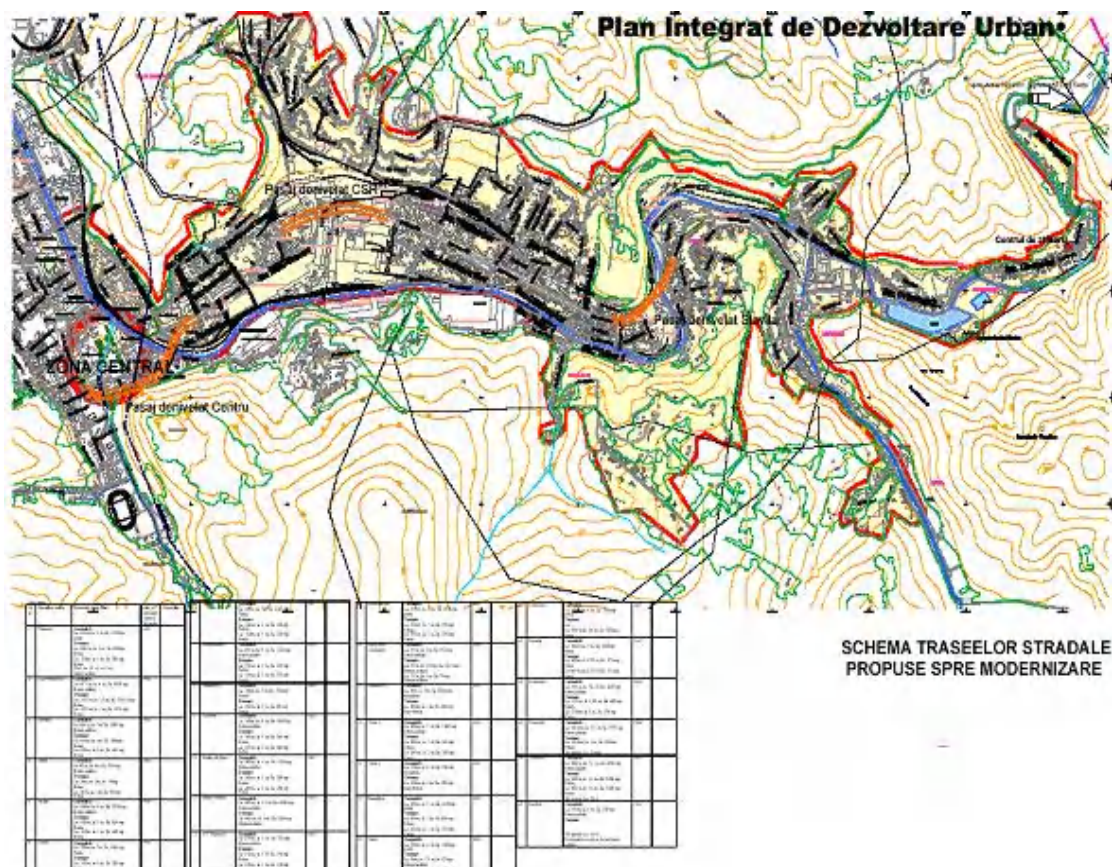
Zona de acțiune urbană identificată, unde sunt concentrate problemele legate de infrastructura urbană precară, de îmbunătățirea serviciilor sociale oferite și care, în vederea soluționării, necesită o abordare integrată, este **Zona Orașului Vechi**, cu cartierele Reșița Română, Stavila, Lend și Marginea.

Suprafața Zonei de Acțiune urbană se prezintă, conform Planului Urbanistic General din 1997, astfel:

- U.T.R. 5 - Zona Piața Strada Călnicului;
- U.T.R. 6 - Zona Casa de Cultură;
- U.T.R. 8 - Zona Universal, Autogara;
- U.T.R. 9 - Zona Catedralei;
- U.T.R. 12 - Zona Pompieri, Locuințe;
- U.T.R. 14 - Zona Stavila;
- U.T.R. 16 - Zona Colonia Scânteii;
- U.T.R. 17 - Zona Lend I;
- U.T.R. 17a - Zona Lend II;
- U.T.R. 48 - Zona Producție Oțelărie C.S.R.;
- U.T.R. 49 - Zona Producție Laminor C.S.R.;
- U.T.R. 52a - Zona Pompieri; (în conformitate cu Planul Urbanistic

General al Reșiței

HARTA ZONEI DE ACȚIUNE URBANĂ, CU DELIMITAREA STRAZILOR

Istoria modernă a Municipiului Reșița începe în acest areal, la 1771 odată cu construirea primului furnal, care constituie actul de naștere al celui mai vechi și mai important centru metalurgic de pe continentul european. Începând cu acest moment, orașul s-a dezvoltat din punct de vedere economic, social, cultural și administrativ în jurul acestei colonii industriale (Reșița Montană), făcându-se saltul în dezvoltarea zonei de la o localitate rurală, la una din cele mai importante centre industriale.

În prezent, Zona de Acțiune Urbană (încadrată teritorial mai sus) cu o suprafață care reprezintă aproximativ 1/3 din suprafața ocupată de intravilan a Municipiului Reșița (1554 ha) și cu o populație de peste 13 000 de locuitori dintr-un total de 84.026, se confruntă cu serioase probleme economice și sociale, cauzate în bună măsură de factori precum declinul sectorului industrial (cea mai importantă parte a zonei industriale, în prezent neutilizată, fiind localizată în această zonă și aproximativ 90% din populația activă din zonă, muncind în sectorul industrial în perioada de vârf a metalurgiei și siderurgiei reșițene) care a dus la o rată ridicată a șomajului în zona de acțiune, precum și la venituri modeste ale celor rămași încadrați în câmpul muncii. Starea în general precară a infrastructurii rutiere din acest areal urban, unde în mai mult de 70% din numărul total al străzilor nu s-au efectuat niciodată lucrări de intervenție și reabilitare totală sau parțială, (deși vechimea și starea de degradare a multora dintre aceste străzi ar fi impus acest gen de măsuri) afectează în mod direct calitatea vieții locuitorilor din zonă, constituind totodată un impediment serios pentru dezvoltarea durabilă.

Din cauza lipsei perspectivelor economice, rata șomajului mai ridicată cu aproximativ 20% decât în restul municipiului, îmbătrânirea populației prin plecarea tinerilor spre orașe sau țări mai atractive din punct de vedere al stabilității financiare și a unor probleme specifice, precum modificarea structurii etnice și sociale prin migrarea masivă de la începutul anilor '90 a etnicilor germani care reprezentau la un moment dat 40% din totalul populației și transformarea imobilelor rămase în urma acestora în locuințe sociale, ocupate în prezent de un număr important de membrii ai comunității rome (în prezent peste 70% din totalul comunității rome la nivel de oraș sunt stabiliți în acest areal), zona avută în vedere se confruntă cu o serie de probleme sociale.

Importanța primordială a zonei de acțiune urbană care face obiectul prezentului Plan integrat de Dezvoltare Urbană, pentru **identitatea istorică și culturală** a Municipiului Reșița rezultă și din faptul că cea mai mare parte a monumentelor istorice identificate la nivel național prin **Ordinul nr. 2.314 a Ministerului Culturii și Cultelor**, aflate pe

teritoriul oraşului se află în zona Oraşului Vechi. Dintre obiectivele de patrimoniu aflate în acest areal, putem aminti:

- Furnalul aflat în incinta fostului combinat Siderurgic Reşiţa, actualmente TMK, construit în 1895;
- Ansamblul Urban „Zona Rânduri”, Străzile Rândul I, II, III, construite ante 1855-1860;
- Casă, Str. Beethoven 41-43, date 1900-1925;
- Cazinoul Român, Str. Castanilor 12, date 1900-1925;
- Şcoala de beton, azi Generala 1, Str. Castanilor 72, date 1907;
- Azilul de bătrâni, azi Şcoală Generală, Str. Cireşului 75 Cartierul Lend, date 1875-1900;
- Şcoala Pittner, Str. Furnalelor 13, date mijlocul sec. XIX;
- Gara Reşiţa Sud, Str. Horia 1, date ante 1914;
- Casa Friedmann, azi Biblioteca Judeţeană Paul Iorgovici, str. Paul Iorgovici 50, date 1875-1900;
- Casă de raport, Str. Laminoarelor 5, date 1875-1900;
- Ansamblul bisericii romano-catolice „Maria Zăpezii”, Str. Traian Lalescu 36, date 1848;
- Casa Crăciun, Str. Laminoarelor nr. 8, date 1875-1900;
- Sinagogă, Str. Mihai Viteazul, date 1907;
- Uzina Hidroelectrică Grebla (cu turbină originală Pelton-fabricaţie Ganz), Str. Primăverii, date 1903-1904;
- Cantina Muncitorească Marginea, Str. Sodol 2, date 1880;
- Ansamblu de case tip pentru silvicultori, Str. Văligului 75, date 1880;
- Moara Juracek, azi locuinţe sociale, Str. Zimbrului 77, date sec. XIX;

Din cauza infrastructurii rutiere degradate care a împiedicat accesul facil şi a sporit la neatractivitatea zonei şi a lipsei fondurilor, clădirile de patrimoniu din această parte a oraşului au fost insuficient valorificate din punct de vedere al turismului cultural, nefiind incluse în trasee turistice locale sau naţionale. Oferta de servicii turistice s-a concentrat în special asupra cazării celor aflaţi în tranzit şi aproape deloc asupra activităţii turistice propriu-zise a zonei. Totodată, pe lângă perspectiva dezvoltării turismului cultural, amplasarea într-un cadru natural deosebit, prezenţa în apropiere a cunoscutelor zone turistice Semenice, Cheile Caraşului, Secu, Gârâna, dezvoltă potenţialul turistic total al zonei de acţiune urbană.

Cu toate acestea, în Zona de Acţiune Urbană identificată mai sus, conform Unităţilor Teritoriale Reprezentative preluate din Planul Urbanistic General al Municipiului Reşiţa, există un mare potenţial turistic neexploatat.

Oraşul Reşiţa are vocaţie turistică, dar el în sine nu este decât un oraş de tranzit pentru turişti. Sunt posibile amenajări care să aducă interesul şi spre oraş, şi în acelaşi timp spre Zona de Acţiune Urbană identificată, cum ar fi:

- amenajare de zonă de schi pe dealul Ponor, pe pante cu orientare nord, baza la Doman;
- amenajări de baze de agrement cu un specific deosebit - parc de distracţii pe dealul Crucii, sau pe dealul Gol, cu legătură pe telefericul dezafectat al uzinei;
- traseu de circuit auto în coasta dealului Gol, cu extinderi pe drumurile UDR-ului până spre Doman şi Driglovăţ,
- dezvoltări de drumuri turistice, pe trasee existente de drum forestier, dar ca alternativă la DJ 582 spre Văliug, prin Valea Bîrzavei, pe salba lacurilor, cu amenajări minime pentru campare, sau locuri de picnic;
- extinderea sistemului turistic spre Lindenfeld, propus ca sat de vacanţă, pe un drum ce urmăreşte limita superioară a Rezervaţiei Groposu.
- extinderi de intravilan de-a lungul DN 58 spre Anina, în zona satului Doman pentru case de vacanţă şi exploatare agricolă
- Crearea de noi puncte de intrare în rezervaţie, pe la Cantonul Minda, sau Poiana Bichii, puncte de informare turistică.
- punerea în valoare a turismului cu scop de vizitare a obiectivelor industriale, pentru care se poate face un circuit de vizitare de la furnalul reşiţean (galerie dinspre Casa Muncitorească pe Strada Furnalelor, lift până la o platformă ridicată pe marginea furnalului) spre galeriile de mină de la Dognecea, vizită la muzeul de cuarţ al d-lui Gruiescu din Ocna de Fier.

Toate aceste obiective au constituit şi constituie încă puncte de atracţie pentru foştii reşiţeni sau oameni ai judeţului, care se întorc de pe alte meleaguri împreună cu prieteni, sau prin vechimea şi aspectul frust atrag specialiştii în domeniu pentru cercetare.

Nevoi de dezvoltare identificate în zona de acțiune urbană

Nevoile de dezvoltare a zonei de acțiune urbană au preocupat în permanență autoritatea administrativă locală, derulându-se o serie de acțiuni pentru a veni în întâmpinarea nevoilor identificate și punerea în valoare a potențialului de dezvoltare ale acestui areal din cadrul Municipiului Reșița:

- 1) Existența la nivelul Primăriei Municipiului Reșița a unui proiect de dezvoltare și modernizare a grădinii zoologice;
- 2) Existența la nivelul Primăriei Municipiului Reșița a unui proiect de creare a unui centru social care să deservească persoanele vârstnice din zonă;
- 3) Implicarea Primăriei Municipiului Reșița într-un parteneriat pe probleme turistice cu primăriile Brebu Nou și Văliug;
- 4) Finalizarea proiectului investițional privind construirea unei piețe de desfacere a produselor agro-alimentare modernă, amplasată în zona de acțiune urbană;

Nevoi identificate:

- 1) Încălcarea regimului distanțelor de protecție a zonelor rezidențiale ca urmare a întrepătrunderii între zona rezidențială și cea industrială
- 2) Zone industriale întinse formate din terenuri și active scoase din circuitul economic
- 3) Scăderea populației de vârstă școlară corelată cu scăderea natalității
- 4) Număr insuficient de unități de învățământ, zona nefiind deservită de suficiente unități de învățământ aflate în proximitate
- 5) Număr insuficient de proiecte cu finanțare externă în aria curriculară și extracurriculară
- 6) Caracterul monoindustrial al zonei reprezintă un handicap economic major
- 7) Imagine negativă legată de caracterul monoindustrial al zonei
- 8) Acces rutier dificil datorită stării precare a infrastructurii rutiere
- 9) Diminuarea activității de bază la întreprinderi de prestigiu și cu pondere mare în ocuparea forței de muncă
- 10) Lipsa de protecție, întreținere și valorificare a clădirilor de patrimoniului existente
- 11) Oferta scăzută de servicii hoteliere (atât cantitativ cât și calitativ)
- 12) Neconcordanță între cerințele profesionale ale pieței forței de muncă actuale și oferta educațională locală
- 13) Ritm scăzut de creștere a numărului locurilor de muncă
- 14) Viață culturală aridă din cauza tradiția de zonă muncitorească care excludea din start acumularea plus-valorii, așa cum se întâmplă de în orașele comerciale, fapt care ar fi putut conduce la susținerea și mecenatul artelor și culturii.
- 15) Număr mare de persoane care apelează la formele de ajutor social
- 16) Infrastructură insuficientă și prea puțin modernizată și dotată a sistemului de asistență socială
- 17) Carențe în instituționalizarea școlară și preșcolară a copiilor Rromi (abandon școlar sau nivel slab de frecvență, lipsa claselor cu predare în limba Rromă)

Potențial de dezvoltare al zonei de acțiune urbană

- 1) Capital natural de valoare deosebită din punct de vedere al: genofondului, biodiversității, peisajului, resurselor de apă, etc
- 2) Amplasare într-o zonă cu un potențial turistic deosebit (M. Semenici, Parcul Național Semenici, Cheile Carașului, Secu, Văliug)
- 3) Amplasarea în zonă a unui număr semnificativ de monumente istorice identificate la nivel național prin **Ordinul nr. 2.314 a Ministerului Culturii și Cultelor**, din numărul total al clădirilor de patrimoniu existente la nivel de municipiu
- 4) Existența proiectelor ISPA și SAMTID pentru extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare
- 5) Proportia redusă a elevilor care își întrerup studiile în clasa a VIII-a
- 6) Disponibilitate pentru diversificarea structurii economice, dezvoltarea zonei și valorificarea importantului potențial al acesteia, la nivelul decidenților comunității
- 7) Existența potențialului de dezvoltare socio-economică a zonei

- 8) Resursa de forță de muncă specializată în domenii tehnice și rezervă de forță de muncă dornică a se recalifica
- 9) Existența relațiilor de respect și consens interetnic

Obiectivele esențiale care vor orienta și vectoriza dezvoltarea durabilă a zonei de acțiune urbană și a orașului Reșița pe termen mediu și lung vor consta în:

1. Exploatarea durabilă a resurselor naturale și creșterea gradului de urbanism.
2. Diversificarea ramurilor economiei locale cu accent pe valorificarea potențialului turistic al zonei, renunțarea la caracterul monoindustrial și amplificarea investițiilor.
3. Protecția mediului.
4. Dezvoltarea infrastructurii și echipării urbane.
5. Dezvoltarea resurselor socio-umane.
6. Dezvoltarea învățământului, culturii și activităților de agrement.
7. Dezvoltarea și modernizarea administrației publice locale.

Priorități de dezvoltare

Prioritățile de dezvoltare ale Planului Integrat de Dezvoltare Urbană pentru Zona de Acțiune Urbană sunt în concordanță cu obiectivul strategic al Programului Operațional Regional, respectiv sprijinirea unei dezvoltări economice și sociale durabile, echilibrată teritorial, cu accent pe îmbunătățirea infrastructurii de bază și cu obiectivul Domeniului Major de intervenție 1.1.- Planuri integrate de dezvoltare urbană (reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale). Implementarea priorităților de dezvoltare cuprinse în Planul Integrat de Dezvoltare Urbană va duce la o diminuare a disparităților din cadrul Municipiului Reșița între zonele orașului, printr-o mai bună utilizare a sinergiilor regionale.

<i>Linii strategice</i>	<i>Prioritati de dezvoltare</i>	<i>Aria de intervenție</i>	<i>Obiective operaționale ale prioritatii</i>	<i>Activitati</i>
Reabilitarea infrastructurii urbane	<i>Infrastructura publica urbana</i>	<i>Modernizarea spațiilor publice urbane: străzi orășenești, trotuare, scuaruri, zone pietonale;</i>	Str. Fântânilor Str.G.A Petculescu Str.Otelului Str.Timis Str.Crisan Str.Closca Str.Independentei Str.Romanilor Str.Victoriei Str.Stefan cel Mare Str.Mihai Viteazu Str.A.C. Popovici Str.Laminoarelor Str.Daicoviciu Str.Constantin Str.Calarasilor Str.Teilor 1 Str.Teilor 2 Str.Furnalelor Str.Oituz Str.Beethoven Str.Parcului Str.Scorusului Str.Primaverii Str.Ciresului	

